

نیازهای اساسی و عاطفی کودک و نوجوان در روش تربیتی امام صادق(ع)

کوه نوردی، شنا، اسب سواری و مسابقات تیراندازی، در روایات گوناگون از پیشوایان دین از ورزش های مفید دانسته شده است.

پدید آورنده : اسماعیل اخلاقی

-قسمت پنجم و پایانی-

7. ورزش و نقش تربیتی آن

ورزش، نیازهای جسمی و روحی کودکان و نوجوانان را برطرف

می کند و آثار جسمی مطلوبی دارد.

کوه نوردی، شنا، اسب سواری و مسابقات تیراندازی، در روایات گوناگون از پیشوایان دین از ورزش های مفید دانسته شده است.

امام صادق(ع) نقل کرده اند:

#171« روزی پیامبر(ص) به منزل فاطمه(س) وارد شد. امام حسن و

امام حسین(ع) با او بودند.

پیامبر(ص) به آنها فرمود: برخیزید و با هم کشتی بگیرید. فاطمه زهرا(س) که برای کاری بیرون رفته بود، بر آنها وارد شد و مشاهده

کرد که

پیامبر اکرم(ص) می فرماید: عجله کن حسن بر حسین سخت بگیر! فاطمه(س) تعجب کرد و فرمود: آیا بزرگتر را بر کوچکتر تشویق

می کنید؟ پیامبر(ص) فرمود: من حسن را تشویق می کنم در حالی که برادرم جبرئیل حسین را تشویق می کند و می گوید: یا حسین،

بر حسن سخت بگیر. (15&#15; raquo)

از این روایت برمی آید که پیشوایان دینی ما، فرزندان خود را به ورزش برای تندرستی و سلامتی و ایجاد توانمندی بدنی تشویق می

کردند.

در فرهنگ دینی، سرگرمی های مطلوب و مشروع سفارش شده است.

زیرا در ساعات فراغت کودکان، اگر بازی ها و سرگرمی های مطلوبی که جنبه های ثمربخش روانی و جسمی داشته باشد به وجود

نیاید، فرصت ها به بطالت می گذرد و ممکن است عوارض مختلف جسمی و روحی به بار آورد.

تلاش و سرگرمی های مفید و مصلحت آمیز، زمینه تربیت و تشویق کودکان و نوجوانان سوی اقدامات مفید را فراهم می آورد. امروزه

نظام های سلطه گر و حاکمان زورگو نیز از ورزش به عنوان ابزاری

در جهت خواسته های مادی و سیاسی خویش بهره می گیرند؛ زیرا اگر ورزش از حالت ابزاری و تندرستی و سلامتی جسمانی و روانی

خارج شود و به شکل هدف درآید، ایده آل ها و مقصدها در میدان ورزش و رقابت خلاصه می شود و افکار جوانان به برنده شدن و

مغلوب ساختن رقیب محدود می گردد.

پس ورزش بهره هایی دو سویه دارد: از یک سو مقدمات تلاش، خلاقیت و طراوت جسمی و روانی را فراهم می کند و افکار را

به سمت اهداف مقدس سوق می دهد و اگر یک قهرمان دشمن خود را شکست داد و بر رقیب پیروز شد، به یاد خدا می افتد و

متواضع

می گردد و شخصیتش متین می شود؛ مانند پوریای ولی که به مقدمات و معیارهای دینی و ملی خویش افتخار می کند.

از سوی دیگر اگر همین ورزشکار ابزاری در دست سیاست بازان شد، به مسائل مادی اندیشید، افکارش فراتر از میدان رقابت های

ورزشی نمی رود و از باروری باز می ماند.

ورزش برای کودکان و بزرگسالان، دشمن تنبلی و کسالت روحی و موجب شادابی افراد است. انسان هایی که ورزش نمی کنند، اغلب

دچار سستی، بی حالی و بی حوصلگی می شوند، در حالی که فقط با ده دقیقه نرمش صبحگاهی می توانند شادابی روانی و جسمی

خود را باز یابند.

امام صادق(ع) فرمودند: #171« تنبلی و کسالت، دشمن تلاش است. (16&#16; raquo)

از این روایت فهمیده می شود که کسالت و تنبلی و بی حالی، منشأ بسیاری از ناهنجاری های اجتماعی و اخلاقی است و اغلب سرگردانی ها و ناشایستگی ها در آن نهفته است.

کودکان در ورزش های گروهی، دوستی، رقابت، افتخار، برنده شدن و بروز شخصیت را که در درون پنهان می داشتند ظاهر می کنند؛ زیرا

در صحنه بازی های منظم ورزشی از هم بازی های خود چیزهای خوبی فرا می آموزند. از جمله آثار مطلوب ورزش، تقویت جنبه های جسمانی است، ولی عمده اثری که در ورزش وجود دارد، تقویت فکری، اعتماد

به نفس، درک میزان توانایی خود و رقیب و باور کردن دیگران است.

که اینها سبب می شود تا عقل و خرد کودکان پرورش یابد و رشد کند. طبع کودکان بازی کردن است و برای رشد آنان بسیار مفید است. تا آنجا که گفته اند:

و#171; ورزش هایی که به کودکان داده می شود، باید چنان باشد که به

تربیت قوای فکری و نظم روحی آنان منتهی گردد، بدین معنا که

تکوین اخلاق کنند و ایجاد منش نمایند و عادت مطلوب را پایه گذارند و یا حس ابتکار را بیدار کنند و این همه را ضمن بازی کردن می توانند بهتر از هر گونه درسی یاد بگیرند؛ زیرا که اثر چنین آموزشی ضمن بازی ها، تا پایان عمر باقی می ماند. (17&raquo)

در ورزش های سنتی و زورخانه ای، مقررات خاصی وجود دارد و ورزشکاران ضمن حرکات، ورزشی شعارهای مذهبی و مدح مولا علی(ع) و ... بر زبان جاری می کنند. فضای چنین ورزشگاه هایی پر است از شعارهای مذهبی و فرهنگی. در ورزش در چنین محیطی

آثار تربیتی و آموزشی و اخلاقی بسیاری نهفته است.

گفتنی است اگر جهت ورزش غلط باشد، همین ورزش تبدیل

به ضد ارزش می گردد و ممکن است آسیب هایی مانند پرخاشگری، ماجراجویی، سودطلبی، غرور کاذب و خودمحوری را در پی داشته باشد. ورزش می تواند زمینه تعدیل روحیات را فراهم کند.

از آموزش فردی که دچار ناهنجاری های روانی است، کمتر می توان رضایت خاطر داشت؛ زیرا در ساعات تدریس و حضور کودکان در کلاس، چون نوسانات فکری وجود ندارد، از درس و ارائه مطالب لذت نمی برد و قدم به قدم از دوستی و فضیلت خواهی او کاسته می شود.

پی نوشتها:

15. بحارالأنوار، ج100، ص189.

16. کتاب العیال، ج1، ص299.

17. پاک نژاد، سیدرضا، اولین دانشگاه و آخرین پیامبر(ص)، ج16، ص64، چاپ سوم، تهران، کتاب فروشی اسلامیة، 1361.